

СТАНОВИЩЕ

От проф. дфн. Албена Владимирова Хранова
Катедра „Философия“ при ФИФ на ПУ „Паисий Хилендарски“
за материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност *професор*
на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по:

област на висше образование: 2. Хуманитарни науки;
професионално направление: 2.1. Филология (Българска литература – Българска литература от Освобождението до края на Първата световна война и Историческа поезика на българската литература)

В конкурса за академичната длъжност *професор*, обявен в Държавен вестник, бр. 46 от 09.06.2017 г. и в интернет-страницата на Пловдивски университет "Паисий Хилендарски" за нуждите на катедра „История на литературата и сравнително литературознание“ към Филологическия факултет като единствен кандидат участва доц. дфн. Иван Тодоров Русков.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Всички документи, изискуеми по процедурата, са надлежно предоставени от кандидата; сроковете на конкурса и етапите на процедурата са изрядно спазени. Иван Тодоров Русков е роден през 1960 г. Той е възпитаник на специалността „Българска филология“ в ПУ „Паисий Хилендарски“. След успешно издържан конкурс през април 1989 г. е назначен за асистент във Филологическия факултет на Пловдивския университет. От 1992 г. е старши асистент, а от 1995 г. – главен асистент. Хабилитиран е през 2003 г. и оттогава е назначен на академичната длъжност „доцент“ в Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание, в която работи от постъпването си в Университета до сега. През април 1998 г. – след успешна защита на дисертацията „Развой на пейзажната лирика в българската лирика от Освобождението до Първата световна война“ – му е присъдена образователната и научна степен „доктор“, а през ноември 2016 получава научната степен „доктор на науките“ след успешно защитения дисертационен труд „Символи и свят. Кръстът“.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Преподавателска дейност. В документацията по процедурата на конкурса кандидатът е описал 12 лекционни курса. От тях основните са за студенти редовно и задочно обучение в бакалавърска и магистърска степен по дисциплините „Българска литература от Освобождението до Първата световна война“ и „Историческа поетика на българската литература“, в които доц. Иван Русков има многогодишен преподавателски и изследователски опит (в периода 2007-2008 г. той води и семинарни занятия по тях). Сред актуалните курсове са и тези, които се занимават с връзката Библия-литература за студенти магистри, в блокове от специализирани избираеми курсове и курсове в близки тематични полета. Не на последно място, доц. Русков има и академичен преподавателски опит в чужбина – като лектор по български език, литература и култура в Университета „Лоранд Йотвъш“ – Будапеща (2001-2005 г.), а също и лекциите му по програма Erasmus+ в университети в Будапеща (2015 г.) и Бърно (2016 г.).

Доц. дфн. Иван Русков е всеотдаен, добросъвестен и взискателен преподавател, който извежда студентите си до самостоятелна изследователска работа, участия в конференции и защитени магистърски тези. Под негово ръководство през 2017 г. е успешно защитена и дисертация за присъждането на образователната и научна степен „доктор“.

Научно-изследователска дейност. От 1990 до 2017 г. доц. дфн. Иван Русков е автор на 117 научни публикации. В този корпус, освен многобройните статии и студии, са включени 3 монографии, 4 съставителства и редакции на научни сборници, 5 научни рецензии и 5 нови издания на класически творби на Захари Стоянов и Иван Вазов с цялостна научна редакция, справочен апарат и приложения, предговори и послеслови. 11 от статиите, студиите и справочните апарати на Иван Русков са публикувани след придобиването на длъжността „доцент“ и са заявени в процедурата на настоящия конкурс за професор, без да са пряко свързани с основния труд, чрез който е обоснована кандидатурата – монографията „Време и запис“ (2017). Не бива да се пропуска и дейността на кандидата по очертаването на рамките и акцентите на академичните филологически издателски поредици в Пловдивско университетско издателство. Също така той е съорганизатор на студентски научни конференции и на редица национални и международни научни форуми, инициирани от Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание.

Основният труд, заявен в кандидатурата за конкурса за професор, е монографията *„Време и запис. Образи на свещеното в новобългарската история“* (2017). Тя е понататъшно продължение и развитие на проблематиката, заложена в дисертацията *„Символи и свят. Кръстът“*, за която на кандидата е присъдена научната степен „доктор на науките“. Части от монографията са публикувани в 9 статии в различни научни издания от периода 2005-2017 г., чийто списък е приложен към документацията. Монографията е в обем от 410 страници; състои се от увод, 10 глави, заключение, приложение и библиография. Образите и представите за свещеното са интерпретирани през класически творби от 19. и 20. век – Захари, Стоянов, Яворов, Дебелянов, Лилиев, презсъздаването на Паисий през 30-те и 40-те години на 20. век; а последната глава е посветена на културни типологии от втората половина на 20. век. Авторът е предприел удачно терминологизиране на думата *запис* – „... *записа, разбиран и като писане, и като по-обща система от знаци и символи*“ (с. 5), с което обосновава и продуктивния си интерес към извънтекстови семиотически редове. Разчитането на записа в цялата монография е прицелено към една нелека, но достойно изпълнена научна задача – да се проникне в това, *„как се създава образът на свещеното свое“* (с. 11).

В центъра на изследователския интерес стои интерпретацията на семиотическите и семантическите съотношения между *универсалистките* християнски символи и тяхното *„национализиране“* в определени историко-политически контексти, за целите на национални каузи и в идиолектите на конкретните авторски решения. Това е непрекъснат аналитичен мотив в монографията и за всеки отделен казус е разработван детайлно и евристично. Демонстрирани са два основни подхода и последователното им съвместяване в цялата книга – от една страна, *„близкото четене“* на определено проблемно гнездо в рамките на само един авторски почерк, и от друга – удържането на диахронния поглед, който вижда проблематиката в движението, протичането и протяжността на културно-историческите процеси. Пример за първия подход са първите две глави от монографията, съсредоточени върху *„речта Оборище“* и *Кървавото писмо* в *„Записки по българските въстания“* на Захари Стоянов. Пример за втория подход е, разбира се, главата с показателното заглавие *„Олтарът в българската литература от Каравелов до Яворов“*. Този подход обгръща и цялата книга, построена в диахронния ред *„от-до“* и описваща развитията на проблематиката около свещените символизации на националното през знаковите образни гнезда на новозаветната жертва, кръста, олтара и жертвеника, последния кръстоносец, фигуративите около Прометей и т.н. Наред с фокуса върху основната изследователска задача на

монографията, в нея са застъпени и по-частни въпроси като проблематиката около именуването, „мъжкото“ и „женското“ в регистрите на свещеното-свое, направени са и ценни сами по себе си текстологични наблюдения и др. В документацията на конкурса авторът е приложил самооценка за научните приноси на монографията, които смятам за напълно коректни и прецизни.

3. Критични забележки и препоръки

Нямам съществени критични забележки към научната продукция на кандидата в конкурса за професор. Единствената ми препоръка би била той да продължи да следва и да умножава посоките на своята преподавателска работа и научни търсения.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Преподавателската и научно-изследователската работа на доц. дфн. Иван Русков се характеризира с несъмнено високо качество. Работата му със студентите е плодотворна и резултатна; научните му публикации имат репутацията на винаги приносни в дебатите на филологическата колегия.

Всичко това ми дава основание напълно убедено за заявя пред уважаемото научно жури своя глас „ЗА“ присъждането на научната длъжност *професор* на доц. дфн. Иван Годоров Русков.

10. 11. 2017 г.

София

Проф. дфн. Албена Хранова